

Pecze Gábor

A hajógépész

Vak volt a hajnal, szennyes szürke. Még üveges szemmel aludtak a boltok. Legalábbis azok, amelyek nem veszítették el ablak jellegüket. Nem sok ilyen volt. S ma már egyik sem bolt volt. Az egyikben lőszer, másikban élelem. Az egyik közeliben a tiszti irodát rendeztük be, a távolibbakban pedig a kész koktélokot „hűtöttük be”. A Köz első és második emeletein a lóállásokat javították, míg másokkal a benzinkútról hordtam a gyújtófolyadékot.

A benzin illatát teljesen megszokta az orrom. A szagot teljesen átvette az ingem, a kabátom és még a hajam is. A kezemet véresre vágta a vödör, amellyel megszámlálhatatlan kört tettem meg az előző hajnal óta. Habár hamar megalvad a kifolyt vörös nedv, az alatta megbújó seb kínzó fájdalmak gócpontja volt.

Az orromat viszont egészen más gyötörte. A benzingőz mindent kitöltő jelenléte mellett is utat tört magának egy rettenet. Hiába vittük el a legtöbb holttestet miután kivonultak az oroszok, a dögszag itt maradt kísérteni.

A nap végére több, mint 18 órát voltam szolgálatban, így a parancsnok hazaküldött jó pár társammal aludni. Az Üllői út és a rá nyíló utcák falai rémmesékbe illő képet festettek. Az épületek groteszk módon hasonlítottak pöttyös szoknyákra, régi munkásruhára.

Nem voltam egyedül. Tamás, aki egész nap mellettem hordta a vödröket két ajtóval arrébb lakott tőlem. Egy ideje már üresen állt az a lakás, amikor a forradalom előnapján beköltözött. Pár nappal ezelőtt beszélünk először a Corvinnál. Mindig fennhangon szidta a kommunistákat, még egy mini Sztálin szobrot is lepisált.

- Ha visszajönnek ezek a mocskok, megint kiverjük őket! Szabadok leszünk! Szabadok! – ordította a pesti éjszakába.
- Ámen! – mosolyogtam az orrom alatt. Legbelül viszont féltékeny voltam rá. Felnéztem a bátorságára.

Hamar hazaértünk. Elköszöntünk egymástól, beraktam magam után a kilincset, majd egyből az ágyba vettem magam és belezuhantam az álmok sötét fergetegébe.

Bús gyársziréna bűgött, majd kopott sínjén villamos jajdult ki a térre, s én reszketve repültem ki az ágyból. Felszakítottam az ablaksötétítőt és az arcomat az ablakhoz nyomtam. Épp felkelni készült a nap. Lassan dugta ki fejét a háztömbök közül. Sístergő hanggal izzó

sárgára festette sugaraival a felhőket. Egyszer csak rádöbbsentem. Ezek a hangok nem a felkelés hangjai, hanem a leverésé. Felkaptam a kabátom, beleugrottam a csizmámba és már indultam is az ajtó felé, ahol a gépkarabélyom várt rám.

Az ajtón kiléptem és a lépcsőfokokat kettesével, hármasával szedve repültem az utca felé. Az egész teret betöltötték a géppuskák ropogása, a tanklövegek sistergése, és a becsapódott repeszek fütyülése. Először a Práter utcáig kellett eljutnom, onnan még két közt menve eljutottam a házakat összekötő légópincéhez. Az alagsorból már közvetlen út vezetett az emeleteken lévő géppuska állásokhoz.

Az ajtón belépve a kétségbeesés és az embertelen harag furcsa keveredése látszott az arcokon. Az egyik tiszt felém intett és mondott is valamit, de lehetetlen feladatnak bizonyult a megértése. Így hát egyből odamentem és ő a molotov koktélokra mutatott, amik dobozokban sorakoztak egymás mellett. Az egyik tizenéves suhancsal megfogtunk egy ládát és átmentünk a szomszédos helyiségbe. A három ablaknál kettőnél már hasaltak harcosok, kezükben robbanó szerkezettel. Mi is hasonlóan cselekedtünk, és így vártunk a közeledő szovjet csapatokra.

Nem sokáig kellett lapulnunk, egy csapatnyi szovjet egy páncélozott csapatszállítóval és egy T34-es tankkal közelített felénk. Először a csapatszállítót dobáltuk meg. Úgy látszik nem sikerült megtanulniuk, hogy tető nélkül elég hamar megpirulnak majd. Az első kör gyújtóbomba után páronként egy ember fegyvert ragadt és tüzelni kezdett a menekülőkre. Az egyik az autón lévő gépfegyverhez ugrott az elillanás helyett és egyenesen felénk célzott. Végigszántott a golyókkal az ablakaink között míg valaki egy másik házból ki nem lőtte. Ketten kaptak találatot közülünk. Az egyiknek a gyomrába fúródott a golyó és patakokban ömlött ki belőle a vér. Még egy kicsit szenvedett, aztán nem mozdult már többet. A másiknak a jobb combja sérült. Egy nadrágszíjjal elszorítottuk a vérzést és halott társával együtt a szoba másik végébe húztuk.

Közben újabb tankok jelentek meg, hogy segítség egyedül maradt társukat. A lövésektől az egész sorház megremegett. Egymás után több töltet is a közvetlen közelünkben robbant fel. Az egyik ablak helyét egy hatalmas lyuk vette át, amin keresztül folyamatos sortűz alá kerültünk. Megpróbálták feldobni pár gránátot, de szerencsére csak újabb réseket tudtak ejteni vele a falakon. Nem volt mit tenni, visszább kellett vonulnunk.

A társammal a szoba végén fekvő sérülthöz léptünk. Felsegítettük és két oldalról támogatva a lépcsőház felé indultunk. A többi harcos már kivonult a szomszédos szobából, maguk után hagyva két felismerhetetlenségig roncsolt holttestet, vérpocsolyákat és üres hüvelyek tömkelegét. A lépcsőzés kifejezetten nehéznek bizonyult ugyanis csak két ember fért el egyszerre egy fokon. Így nekem mindig egy lépéssel előrébb kellett járnom. Az

alagsorhoz érkezve az egyik társunkat előre küldtük biztosítani a terepet, míg csapatunk ötödik életben maradt tagja mögöttünk kullogott.

Szépen lassan eljutottunk a harmadik házig, ahol véget ért a pincesor. Habár a föld alatt az emberi hangok teljesen eltompultak, a tankok hangjai ugyanolyan erővel verődtek hallójáratunk felé. Nem tudtuk pontosan, hogy felettünk vannak-e vagy egy fél utcányival arrébb. Óvatosan nyitottuk ki a vaskaput. Tiszta volt az út hátrafelé. Tanácsomra elindultunk a lakásom felé. A Vajdahunyad utca sarkán jártunk már, amikor pár golyót repítettek felénk. A hátvédünk felment az egyik közeli házba, hogy a támadóink mögé kerülhessen. Mi addig gyorsított léptekkel próbáltunk átjutni az utca másik végébe. A megmaradt két társamat előre küldtem, hogy tisztázzák a terepet és tüzelőállást vegyenek fel. Hiába kerültünk egyre közelebb a menedékhez, a fegyverek ropogása csak nem akart halkulni. Sőt, mintha egyre közelebb került volna.

Eljutottunk a házig. A kaput tárva nyitva hagyták nekünk. Bezártam magunk után és egyből a lépcsők felé tereltem a társam. Hirtelen elsült egy puska, vér fröccsent az arcomba és a hideg kőre zuhantam. Bevertem a fejemet és kissé szédültem. A lövés az emeletről érkezett és továbbiak csapódtak a fejünk fölött lévő falba. Magamhoz húztam a fegyverem és elkezdtem sorozni az emelet azon pontját, ahonnan az ellenséget sejtettem. Ez hátrálásra kényszerítette. Felugrottam és futtában löni kezdtem. Ő behátrált egy lakásba. Az ablakhoz lopódtam, majd az üvegen keresztül tüzeltem. Valaki fájdalmasan felnyögött. Az ajtón keresztül óvatosan behatoltam. A kisszobában egy ÁVH-s kabátban lévő, élettelen testet találtam. Több golyóm is eltalálta. Gyorsan letisztáztam a szobákat. Először a nappalit, a fürdőt, a spájzt. Végül a konyhába. Ott találtam kiterítve mindkét társamat. Ekkor jutott eszembe a lépcsőnhagyott.

Mikorra oda értem, már kihunyt a tűz a szemeiből. Lehajtottam a szemhéjait, felvettem a hátamra, hogy hős társai mellé kerüljön. Se a küzdelem alatt és után se jött elő egyetlen lakó sem segíteni. Gondoltam vagy elmentek vagy félnek még az ablakon is kinézni.

Ezután az ÁVH-st kellett eltüntetnem. Odaléptem hozzá, megfordítottam, hogy jobban megnézzem a hullát. Olyan ismerős volt az arca. Elsőre nem ugrott be. Aztán sokkot kaptam. Tamás volt az, az én forradalmár hősem. Először nem akartam elhinni. Azt gondoltam biztosan csak beépült az ellenség közé. Ezért kiürítettem a kabátját. ÁVH-s igazolvány az ő arcával és nevével, egy pisztoly és egy tárca.

Én azt hittem, lehet a világon segíteni. Azt hittem, szép szó vagy erőszak ér valamit. S az élet, ha sokan akarjuk megváltozik. Ó, mennyire tévedtem. Megszédültem és egy szék után kaptam. Tudtam, mindennek vége. Mindenhol ott vannak. Mindent, mindenkiről tudnak. Tudtam, mennem kellett. A nyugati határon át talán megszökhetek.

Átrohantam a lakásomba. Gyorsan megmosdottam, előkerestem a gépész diplomámat, az irataimat, a félretett pénzemet. Nem akartam táskát magamhoz venni, az túl feltűnő lett volna. Miután minden értékemet elpakoltam a kabátom vagy a nadrágom zsebeibe, úgy döntöttem nem várok a sötétedésig, elindulok. Mégis még fél órán át az ágyam szélén ültem kezemben halott szüleim képével. Talán, ha még éltek volna, ők lebeszéltek volna erről a katonáskodásról? Vajon akkora árulásnak tekintenék a disszidálást, mint én Tamásét? Megtöröltem a szememet, behajtogattam a képet a zsebembe aztán nekiindultam.

Már tudtam milyen lehetett az Üldözöttnek, aki bújt és felé kard nyúl barlangjába. A nyakamon éreztem a hideg vas kegyetlenségét miközben a lakótömböket összekötő pincékben haladtam a Boráros felé. S miközben igyekeztem nem eszembe juttatni a Vers következő két sorát. A híd lábánál megállítottak a szabadságharcolókat. Kérdezték ki vagyok és hova tartok. Azt hazudtam, hogy a szerelmem mellett akarok küzdeni, ne adj' isten meghalni és ő a Móriczon harcol. Könnyen elhitték, talán a fegyverem miatt. Még szabadkoztak is, hogy nincs kocsis, amivel egyből oda vihetnének. Szégyelltem magam, de élni akartam. Nem azért tanultam, hogy fiatalon meghaljak vagy börtönben rohadjak.

A budai oldalon egy teherkocsiról pakoltak le kenyereket és gyümölcsöket. Vidékről hoztak utánpótlást. Segítettem becipelni a dobozokat a szomszédos épületbe. Majd megkértem a sofőrt, vigyen el az Etele térre. Mondván ott lakik az anyám. Egy pillanatig habozott, majd bólintott. Az út során egy szót se szóltunk. Alig volt időm elmélyedni a gondolataimban, már le is fékezett az öreg. Kiszálltam és megköszöntem. Ő csak annyit mondott, hogy sok szerencsét. Továbbhajtott. Elindultam a vasút felé és közben azon gondolkodtam, vajon tudta-e, hogy szökni készülök.

A Nap már rég elhagyta nyugaton az ég szélét, amikor hangos zakatolással indulni készült a nehézkes mozgású vasparipa. Felszálltam a leghátsó kocsiba és magam után húztam a Budapest-Sopron feliratú ajtót. A legtöbb kabinban két-három ember ült táskákkal, csomagokkal és lesütött szemekkel. Éreztem a tekintetüket a hátamon, amikor elsétáltam mellettük. Hát ő is szökik, gondolhatták. Végül találtam egy üres fülkét, amit gyorsan be is foglaltam. Próbáltam aludni, de nem tudtam. Végül az ablakra tapadtam és próbáltam magamba szívni a tájat, mint egy festményt, amit soha nem akarnék elfelejteni.

Ahogy kiértünk a Vértes és a Gerecse között, és egyre inkább hatoltunk be a Kisalföldre, egy gondolat jutott eszembe. Lenn az alföld tengersík vidékin. Ott vagyok honn, ott az én világom. Börtönéből szabadult sas lelkem, ha a rónák végtelenjét látom. De vajon tényleg szabadulok vagy rabláncot kapok? Esetleg a lelkiismeret kínoz majd örökké?

Késő este volt már mikorra a vonat lassítva bekocogott a győri vasútállomásra. A leszálló arcokon a gyanakvás és a szégyen furcsa szerelemgyermeke ült. Így érkezett hát a hűség városába a hűtlenek hada. Odaléptem az egyik kallerhoz, hogy megtudjam hol tudok szállást kapni az éjszakára. Egy papírt vett elő és egy kis térképet rajzolt. Könnyen megtaláltam a megjelölt utcát. Egy-két házba be kellett kopogtatnom míg végre valaki ajtót nyitott. Előre kifizettem a szállást, majd bevezettek a szobába. Megmosakodtam és befeküdtem az ágyba. Nem tudtam elaludni. Először jobbra, majd balra dőltem. Aztán megint jobbra, hasra és néha a hátamra. Végül kimásztam a díványból és az ablak mellé ültem. Onnan néztem a Holdat. Arra gondoltam milyen csonka ma a Hold, az éj milyen sivatag, néma. Arra, milyen szomorú voltam én aznap. Eszembe jutott a Corvin köz, a Nagyvárad tér. Kitartanak még a fiúk? Nem kellett volna tovább harcolnom?

Kopogtattak az ajtón és én egyből kiugrottam a székből. Észre se vettem, hogy reggel lett. A konyhában már egy tál rántotta várt, amit étvágytalanul belapátoltam, majd gyorsan tovább is álltam.

A határig 8 kilométert kellett megtennem. Kisebb felszabadulással töltött el a hír miszerint október vége óta megszűnt a határellenőrzés. Az utolsó faluban még megmosakodtam az egyik kútnál és a kulacsomat is megtöltöttem, majd a szántóföldek mentén vonultam egészen a határig. Előttem is, mögöttem is kisebb-nagyobb embercsoportokat láttam. Kilépve Magyarországból a határtól nem messze buszok várták a menekülteket. Egyből feltereltek az egyik járműre és mikor megtelt, elindult velünk egy új világ felé.

A táborunkban hosszasan sorakoztak a barakok. Már régóta nem használhatták őket. Jópár tetőszerkezet meg volt sérülve, egyiknek az ajtaja volt hiányos, másiknak az ablaka törött be valamikor. A szállások között középen helyezkedett el egy adminisztrációs központ. Itt rögzítették az adatainkat, esetleges betegségeinket és migrációnk okát. A kommunikációt az asztaloknál helyet foglaló tolmácsok segítették. Felajánlottam, hogy segítek a faházak javításában, apám ács volt, értettem hozzá. Először a szállásomhoz kísérték, ahol váltó ruhát kaptam. Még át sem öltöztem és hozták is a kalapácsot.

Mikor megérkeztünk már több, mint húszezren kerültek elszállásolásra a miénkhez hasonló táborokban, már lezárt kórházakban és régi kollégiumokban. Mivel az emigrálók száma napról napra nőtt, így minél több házat lakhatóvá kellett tennünk. Volt olyan nap, hogy többen érkeztek, mint amennyi új helyet tudtunk lakhatóvá tenni. Ilyenkor a Vöröskereszt emberei templomokba és iskolákba vitték az újakat.

Minden Budapestről jövőt felkerestem, reméltem ismerősökre bukkanok bennük, de nem így történt. Legtöbbjüket körbe vezettem, megmutattam merre vannak az ivókutak és a közös fürdők, mellékhelyiségek. Ahogy teltek a napok egyre több hír szólt harcállások elestéről, sortüzes kivégzésekről és bebörtönzésről. Az első pár harcostól még név szerint is kérdeztem bajtársakról, de nem tudtak segíteni. Nem tudom, hogy az fájt volna jobban, ha rossz híreket hoznak vagy ez a tudatlanság. Maradnom kellett volna még. Igen, maradnom!

November közepétől elkezdtek csökkenni az érkezők száma. Az oroszok visszaállították a határellenőrzést és többször határsértést hajtottak végre, felrobbantották a Celdömölk-Szombathely vasúti hidat. Ezután embereket toboroztak a táborokban határmenti segítőknek. Aludtam rá egyet, de jelentkeztem, reméltem találkozom régi ismerősökkel.

Másnap az önkénteseket csapatokba osztották és határmenti városokba szállították. A társaságokat zömében osztrák határőrökből, helyi és külföldi önkéntesekből álltak. Az én osztagomat a Fertő tó mellé küldték. Kezdetben nem bizonyult megterhelő feladatnak. Csoportokba gyűjtöttük a határátlépőket és elkísértük őket helyi menedékközpontba. Ott elmagyaráztuk mi vár rájuk és hogyan juthatnak majd tovább. Később a határzárás miatt egyre többen úszva próbáltak meg átszökni a határon. Megesett, hogy nekünk is be kellett mennünk egy jeges fürdőre. Szerencsére a helybéliektől kaptunk csónakokat vagy ők maguk vezették azokat. A bárkák gyakran rejtettek meleg italokat, forró teát és kakaót, amelyeket az asszonyok készítettek nekünk és a menekülteknek.

December elején a szovjetek megkezdték a határ elaknásítását. Ennek következtében a migrációs vonalak egyre inkább felfelé tolódtak és csapatokat irányítottak át hozzánk. Az év végéhez közeledve már többen voltunk, mint amennyi feladatot el kellett látni. Karácsony után jött oda hozzám egy vöröskeresztes vezető, hogy nem akarok-e tovább állni. Egyre több ország küldött vonatokat vagy repülőket a menekültekért. Így hát jeleztem, hogy Franciaországba szeretnék költözni. Ez tűnt a leglogikusabbnak. Már Ady versein keresztül megkedveltem Párizst. A nyelvet pedig ismertem, régen beszéltem.

Először Bécsbe kellett eljutnom. A pályaudvartól egyenesen egy menekültközpontba vittek át minket. Hosszú sorbanállás után újra rögzítették minden adatomat, majd lemásolták az irataimat. Miután közöltem úticélomat, két emelettel fentebb küldtek. A teremben három személy volt, két francia és egy osztrák. Itt végig franciául beszélünk. A szakmai tapasztalataimról kérdeztek és arról hogyan vészeltem át a tábori időszakot. Végül megkérdezték hogyan bírom a hajózást. Pozitív válaszom után kiállítottak egy igazolást és a kezembe nyomtak két vonatjegyet. Az egyik Salzburgig szólt, a másik pedig onnan Párizsig.

Másnap a reggeli vonattal indultunk tovább. Már a vasút bejáratánál láttuk a hatalmas, tolakodó tömeget. Olyanok voltak, mint egy szétrúgott hangyaboly megzavart lakói. A vonatkocsik előtt magasba emelkedő táblák hirdették, hogy mely országba tartókat várják. Húsz percig tartott míg eljutottam a megfelelőig. Elkérték a jegyemet, majd felengedtek. Még közel 12 percet kellett várni, hogy az utolsó utas is felszálljon. Az indulást nehezítette, hogy olyanok is kijöttek, akik nem kaptak jegyet. Volt köztük egy féllábú férfi is. Azt ordibálta, hogy engedjék fel hiszen ő is szabad ember. Nagyon szomorú látvány volt. Arra gondoltam, hogy akár én is könnyen így járhattam volna. A betegeket, sérülteket csak akkor engedték tovább, ha a fogadó országban valaki vállalta az eltartás. Annyira elbambultam ezen, hogy észre se vettem a hangos motorzúgást, ami az indulást hirdette.

Már rég elmúlt dél mikorra megérkeztünk vonatunk végállomásához. A pályaudvarra begurulva nem tudtam eldönteni, hogy a gyomrom vagy a vasút kerekei adnak-e ki fülsértőbb hangot. A rivalizálásnak a mozdony motorjának megállása vetett véget. A hasam diadalittasan fel-felkiáltott, aztán újabb kihívóra akadt. Egy fiatal nő szállt fel a kocsinkba és egy hangosbemondó segítségével nyomott el minden zajt körülöttünk. Elmondta franciául, hogy üdvözlő és elvezet minket egy helyre, ahol ebédelhetünk.

Életre keltek a fáradt szemű csomagok, az elnyűtt arcú táskák és gazdáik kezében hintázva indultak szép sorban a peronok felé. Az étkezőben az asztalok megterítve vártak minket. Babfőzelékre hasonlító étkünkhöz kis, fonott kosarakban találtunk kenyeret. Miután mindenki degeszre ette magát a kísézőnk jelezte, hogy készülődjünk. A székek öreges lendülettel csoszogva elindultak hátrafelé, hogy megszabaduljanak nehéz terheiktől. A pályaudvar előtt pár percet kellett várakoznunk, hogy a Németország felé tartó vonatok elinduljanak. Amíg megérkeztek a Párizsba tartó vasparipák, addig mindenkinek átnézték az iratát és ellenőrizték a jegyét. Az előkészületeknek hála egy svájci óra pontosságával tudtunk elindulni végső célunk felé délután 5 órakor.

Egy kisebb rázkódásra ébredtem. A párás ablakhoz dőltem, hogy a csipás szemeimen túl meglássam a Gare du Nord pályaudvar hatalmas belső terét. A peronokat fényárban fürdették a lámpák miközben ádáz harcot folytattak a mindent elfedő köddel. Körülnéztem, majd a többieket utánozva felugrottam ültömből, a kabátom után nyúltam és elindultam kifelé. Habár a hajam még mindig sötétbarna színben pompázott, úgy éreztem, hogy Párizsban aznap beszökött az ősz.

A vasúttól ismét egy hivatalba vittek minket, ahol ismét ellenőrizték iratainkat, reméltem ezúttal utoljára. Az egyik ügyintéző arca olyan volt, mint a fiatalkori anyámé. Ettől

zavarba jöttem. Miközben nyújtottam a papírjaimat, kiszaladt a számon, hogy annyira sajnálom. Látszólag semmit nem értett. Fáradt voltam és kimerült. Éreztem, hogy kiszakad a szívemből egy darab. Vagy talán egy darabból a szívem? Miután mindent rendben találtak, egy csoportra kellett várakoznom, hogy elinduljunk a szállásunk felé.

Egy öreg diákszálló lett az új otthonom közel 50 másik magyarral együtt. A szobák kétszemélyesek voltak fürdőszobával és szegényes bútorzattal. A szobatársam fél órával utánam érkezett meg. Dávidnak hívták. Nálam pár évvel fiatalabb kissé beesett arcú, álmodozó szemű fiú volt. Francia és magyar szakos tanárnak készült, de még két év hátra lett volna a diplomáig, amikor kitört a szabadságharc. A Széna térnél harcolt, de elmenekült.

Másnap két ember érkezett a francia belügyminisztériumból. Mindenkivel ismertették az új munkáját. Kaptunk egy-egy térképet, amin be volt jelölve a munkahelyünk, egy orvosi rendelő és a minisztérium. Én a l'araignée, azaz A pók nevű hajóra kerültem, ahol a főgépész mellett feleltem a bárka gépeinek hibátlan működéséért. Dávid egy közeli összeszerelő raktárba került, ahogy a legtöbb lakótársunk.

Még aznap délelőtt el kellett mennem a hajóhoz, hogy bemutatkozzam és megkapjam a munkaruhámat. A pók egy étteremhajó volt. Egyszerre közel 35-40 főt tudott fogadni kétszintes fedélzetén. A személyzet 6 szakácsból, 4 pincérből, 3 zenészből, a főgépészből és két segítőjéből állt. A főnököm kedvesen köszöntött, majd körbevezetett. A gépházban megmutatta a hajtásokat biztosító gépeket, a vízi jármű tervrajzait, illetve a konyhában lévő gépesített eszközöket. A főzőhelység szorgos emberekkel volt tele, akik már készülhettek érkezésemre, mert egy asztal várt megterítve. Miközben elfogyasztottam az ebédemet jó pár kérdést tettek fel nekem a lábasok és edények mögül. Érdekelte őket, hogy honnan jöttem, hogyan éltem meg a küzdelmeket és milyen út vezetett idáig. Igyekeztem a lehető legegyszerűbben válaszolni, de volt pár szó, amit nehezen tudtam felidézni. Úgy látszott nem zavarja őket a nyelvi hiányosságok. Végül megköszöntem az ételt, magamhoz vettem a munkaruhámat és elköszöntem.

Ballagtam éppen a Szajna felé, s égtek lelkemben kis rőzse-dalok. Füstösek, furcsák, búsak, bíborok. Arról, hogy talán újra élni fogok. Öröm ült a lelkemre, majd némi büntudat. Eszembe jutott a régi lakásom. Vajon most ki lakja? És mi lett annak a négy holttestnek a sorsa? Hogy élhetnek vagy halhatnak a „bűnösök”? Még mindig kelnek át a határon menekültek? A menekülttábor óta nem hallgattam rádiót. Kerestem egy újságosbódét, hátha ki tudok olvasni valamit a kirakatból, de nem jártam túl nagy sikerrel. Végül hazamentem, hogy kipihenjem magam az első munkanap előtt.

Reggel 7 órakor ébredtem kialvatlan szemekkel. Az éjszaka több kisgyerek váltakozó sírása dúdolt furcsa altatót a lakóknak. Halványkék színű munkaruhámban, barna kabátba és

kezemben térképpel léptem ki az utcára. Nagyjából sikerült memorizálni előző nap az utat, de semmiképp sem akartam eltévedni.

A munka általában reggel nyolctól este tízig tartott, forgalmasabb napokon ennél akár tovább is. A hajó naponta kétszer, a kora délutáni és az esti órákban indult másfél óras útjára a Szajrán. Általában csak ilyenkor jelent meg a tulaj, aki a kirándulás során kapitányi teendőket látott el. A napi feladatok nem voltak igazán megterhelők. Legtöbbször a konyhára hívtak minket, de ilyenkor mindig jól megrakott tányérokkal tértünk vissza a munkaállomásunkra. Néha csak ezért hívtak fel minket.

Ahogy teltek a hónapok a franciám is egyre jobb lett. Egyre bátrabban kalandoztam el a városban szabadnapjaimon. A nyár közeledtével egyre már-már annyi összeget sikerült megtakarítanom, hogy kivehessek egy lakást. A munkában is meg voltak elégedve velem, még fizetésemelést is kaptam. Sajnos ez nem volt igaz Dávidra. Egyre keserűbb lett, utálta a munkáját és sokszor borgőzősen tért haza az éjszakából. Viszont az egyik este teljesen megváltozott a hangulata. Még be se léptem az ajtón, máris ordította, hogy pakoljak, költözünk haza.

Teljesen ledöbbsentem. Kitoloncolnak minket vagy mi történik? Látta a zavaromat, így hát elkezdte magyarázni, hogy a magyar kormány amnesztiát hirdet a hazatérőknek. Kádárék megbocsájtanak és várnak minket haza, mert a magyarnak magyarok között van helye. Azt kérdeztem tőle, hogy ezt tényleg elhiszi-e. Ő nem is értette, hogyan kérdezhettem ezt. Azt gondolta, hogy már rég elmúlt a zsarnokság, hogy az oroszok már hagyják a magyarokat. Felnevettem. Ezen megsértődött. Az ezt követő napokban még megpróbált rábeszélni, de egyre csökkent a lelkesedése. Persze párszor átfutott az agyamon, milyen jó lenne látni a hazámat, meglátogatni a családom hamvait. Egy borítékba becsomagoltam a megmaradt magyar forintjaimat. Odaadtam neki, és megkértem vigyen belőle virágot a szüleim sírjára. Két hét múlva összepakolt és én kikísértem a vonatig.

Meglepetésemre az állomáson nagyon sokan összegyűltek és köztük jó pár ismerős akadt a tömbházból. Nem értettem őket. Hol zsarnokság van, ott zsarnokság van, nemcsak a puskacsőben, nem csak a börtönökbe, de a levegőben is. Szomorú voltam és sajnáltam őket. Árvaként persze nehezebb volt átérezni a családtagok hiányát és a munkám is kiemelkedően jó volt a legtöbbjükhöz képest. Mégsem értettem kétes kedvet mért csepegtettek magukba. Így maradtam magamnak. Ők felszálltak és hazamentek. Rajtuk kívül még tizenegyezer magyar döntött így világszerte.

Aznap este a lakás sokkal csendesebb volt. Nem tudtam, hogy ennyien elmentek-e vagy mindenkire némító hatással volt a szomszédok, szobatársak elvesztése. Visszaérve egy

nagymagyarország térképet találtam a másik ágyon. Eltettem a szekrénybe az utolsó emlékemet egy sorstársról.

Eltartott pár hétig még magam mögött hagytam a letargiát. A kollégák nem kérdezősködtek, ők is olvasták a híreket. A kellemes nyári idő és a munka megtette jótékony hatását, határozottan jobb kedvem lett. Gyakran előfordult, hogy munka után még elüldögéltem kicsit a rakparton. Nem volt olyan szép, mint a pesti, de azért nem panaszkodtam.

A Nap épp a hajónk mögött hajtotta álomra fejét. Így történt a szemem előtt, hogy hálót font az est, a nagy, barna A pók. Nem mozdultak a párizsi hajók. Egyiken távol harmónika szól, és én közelebb mentem, annyira szép volt. A kör közepén egy álomarcú, vidám, szőke lány táncolt. Felbátorodtam az ismerős dallamokon és oda léptem közéjük.

- Bonjour beauté! – mondtam neki, majd a kezemet nyújtottam felé.

Nem tudom ma már, hogy melyik volt az a dal, amire ezek a vidám franciák ünnepeltek. Nem tudom már hogyan folytatódott az este. Nem tudom már milyen volt a lány szőkesége, de azt tudom, hogy szőkék a mezők, ha dús kalásszal jó a sárguló nyár. S e szőkeségben újra érzem őt. De érzem a kezét a kezemben 34 évvel később a repülőgép felé. A gép felé, ami haza visz minket a szabad hazába. Ráncosan, őszi fejjel, kopottan, gyermektelenül, mint föl-földobott kő, hazamegy hazám a fiad.

Végre hazamegyek! Annyi mindent elterveztem már! Mindent látni akarok a Városból! Nyitni egy étteremhajót, francia és magyar borokkal megtöltve. Élőzenével. A feleségemnek pedig megmutatni az országot, a fürdőket, a Balatont, a hegyeket és a cseppkőbarlangokat.

A nőnek, aki békét hozott a lelkembe, aki otthonná tette az idegent, és aki most nyugodt szuszogással aludt mellettem. Mikor a légiutaskísérő bement, hogy Magyarország légterébe értünk, kinéztem az ablakon. Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj és nem tudhatja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály. De én tudom. Pontosan tudom.